

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE

SLUŽBA ZA TRANSPARENTNOST,
INTEGRITETO IN POLITIČNI SISTEM

Tržaška cesta 21, 1000 Ljubljana

T: 01 478 87 11
F: 01 478 86 51
E: gp.mnz@gov.si
www.mnz.gov.si

Urad Vlade RS za komuniciranje

predlagam.vladi@gov.si
gp.ukom@gov.si

Številka: 092-307/2014/2 (107-06)
Datum: 3. 6. 2014

Zadeva: Predlagam vladi.si predlog 5833-168: Predlagam ukinitvev političnih strank - ODGOVOR

V mnenje smo prejeli predlog glede ukinitve političnih strank. Predlagatelj predlaga, da se v Sloveniji ukinejo politične stranke in da se uvede loto sistem izbire poslank in poslancev, ki bi nas zastopali v parlamentu. V žrebu bi po predlagateljevem mnenju sodelovali vsi polnoletni državljani in državljanke Republike Slovenije od 18 do 50 leta starosti, ki »nikdar niso bili obsojeni zaradi kraj, fizičnega nasilja, bili v zaporu zaradi posilstev, umorov, itd. in niso tajkuni«.

1. člen Zakona o političnih strankah (Uradni list RS, št. 100/05-uradno prečiščeno besedilo, 103/07 in 99/13) določa, da je politična stranka (v nadaljnjem besedilu: stranka) združenje državljanek in državljanov, ki uresničujejo svoje politične cilje, sprejete v programu stranke, z demokratičnim oblikovanjem politične volje državljanek in državljanov in s predlaganjem kandidatk oziroma kandidatov na volitvah v državni zbor, za predsednico oziroma predsednika republike, v organe samoupravnih lokalnih skupnosti (v nadaljnjem besedilu: organe lokalnih skupnosti) in v Evropski parlament.

Ustava Republike Slovenije v prvem odstavku 39. člena zagotavlja svobodo izražanja misli, govora in javnega nastopanja, tiska in drugih oblik javnega obveščanja in izražanja. Določa, da lahko vsakdo svobodno zbira, sprejema in širi vesti in mnenja. Zakonske omejitve te človekove pravice so dopustne le v skladu s tretjim odstavkom 15. člena ustave, torej samo v primerih, ki jih določa ustava, oziroma zaradi varstva pravic drugih. Zakonski poseg v svobodo izražanja lahko temelji le na stvarno upravičenem in ustavno dopustnem cilju, ki mora biti tudi v skladu s splošnim načelom sorazmernosti (2. člen ustave). 42. člen ustave določa, da je zagotovljena pravica do mirnega zbiranja in do javnih zborovanj ter da ima vsakdo pravico, da se svobodno združuje z drugimi.

Kar zadeva predlog predlagatelja v zvezi s sistemom izbire poslank in poslancev, ki bi državljanke in državljane zastopali v parlamentu, ministrstvo pojasnjuje, da poznamo večinski in proporcionalni volilni sistem. Za večinski volilni sistem razdelitve mandatov je značilno, da se o kandidatih na volitvah odloča z večino. Pri tem sta znani dve osnovni različici večinskega sistema, in sicer sistem relativne večine (odloča večina tistih, ki so se udeležili volitev) in sistem absolutne večine (odloča več kot polovica volilnih upravičencev). Najsplošnejša posledica uvedbe večinskega sistema je zmanjšanje števila političnih strank in oženje izbire volivcev med

različnimi političnimi opcijami.¹ Večinski volilni sistem je uveljavljen v državah z dolgo demokratično tradicijo npr. ZDA in Velika Britanija. Kljub določenim pomanjkljivostim pa ohranja stabilen in pregleden politični sistem, v katerem prevladujeta dve oziroma največ tri politične stranke.

V nasprotju z večinskim sistemom proporcionalni sistem izhaja iz načela, da morajo dodeljeni predstavniki mandati ustrezati dobljenim glasovom na volitvah, kar naj bi zagotavljalo tudi, da so različni politični interesi oziroma stranke, ki jih predstavljajo, ustrezno predstavljeni v parlamentu. V Evropi je zelo razširjen proporcionalni sistem. Že samo ime pove, da se glasovi porazdelijo sorazmerno med strankami, kar tudi omogoča ustrezno zastopanost političnih manjšin. V proporcionalnem sistemu običajno dobi sedeže v parlamentu večje število političnih strank. To lahko povzroča nestabilnost delovanja predstavnškega telesa. Zato je proporcionalni sistem pogosto korigiran tako, da ne dopusti dodelitve mandatov tistim listam, ki ne dosežejo določenega praga za vstop v parlament. Pri nas je to štiriodstotni volilni prag za vstop v državni zbor. Proporcionalni sistem delitve mandatov v svoji najbolj čisti obliki pomeni, da lahko volivci izbirajo samo med listami kandidatov, ki so jih določile politične stranke. Mandati, ki jih pridobi stranka, se dodelijo kandidatom po vrstnem redu, kot so navedeni na listi, volivci pa na to nimajo nobenega vpliva. Takšno ureditev poznamo tudi pri nas, zato se na ministrstvu zavzemamo, da bi v naš volilni sistem uvedli možnost tako imenovanega preferenčnega glasovanja. Bistvo takega načina glasovanja je v tem, da volivec sicer glasuje za stranko, vendar pa lahko odloča tudi o tem, katere osebe bodo izvoljene, če bo seveda stranka dobila dovolj glasov. Podlago za takšno ureditev daje tudi 80. člen ustave, ki pravi, da se poslanci volijo po načelu sorazmernega predstavnštva ob štiriodstotnem volilnem pragu za vstop v državni zbor, pri čemer imajo volivci odločilen vpliv na dodelitev mandatov kandidatom.

Na ministrstvu lahko poskušamo razumeti vaše nezadovoljstvo z delovanjem političnih strank v Republiki Sloveniji, vendar v skladu z 42. členom ustave ima vsakdo pravico, da se svobodno zdužuje z drugimi. Tako imajo tudi državljanke in državljani Republike Slovenije (razen poklicnih pripadnikov obrambnih sil in policije) pravico, da uresničujejo svoje politične cilje s članstvom v politični stranki.

Glede na navedeno menimo, da predlog št. 5833-168 ni primeren za nadaljnjo obravnavo.

S spoštovanjem !

Pripravila:
Marina Rebec
svetovalka

mag. Mateja Prešern
vodja službe

POSLANO:
- naslovníku
- Kabinet ministra: lea.nahtigal@gov.si – v vednost

¹ Mnenje skupine glede vprašanj Komisije za volilni sistem in ustavne spremembe z dne 5.5.2000, http://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/deloDZ/zakonodaja/izbranZakonAkt?uid=C12565E2005ED694C12568E000438AD5&db=kon_akt&mandat=II&tip=doc